

जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा,
कोल्हापूर

सुस्वाभावम्

डॉ.दिपक म्हैसेकर,
चेअरमन,
जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा, तथा
मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जिल्हा परिषद, कोल्हापूर

**कौशल्य विकास प्रशिक्षण कार्यक्रम
जिल्हा कोल्हापूर
2012-13**

प्रस्तावना :-

- शासन निर्णय दि. 22 मे 2011 जिल्हा कौशल्य विकास कार्यक्रम नुसार महाराष्ट्र राज्यासाठी 45 लक्ष मनुष्यबळ दरवर्षी प्रशिक्षित करावयाचे आहे.
- ग्रामविकास विभाग महाराष्ट्र शासन यांनी या उदिष्टातील 10 लक्ष इतके मनुष्यबळ प्रशिक्षित करण्याचे आहे.
- जिल्हा कोल्हापूर साठी 1.29 लक्ष मनुष्यबळ दरवर्षी प्रशिक्षित करावयाचे आहे.
- जिल्हा ग्रामिण विकास यंत्रणा कोल्हापूर ग्रामविकास विभाग उदिष्टातील 20 ते 25 हजार मनुष्यबळ प्रशिक्षित करेल.

- कौशल्य विकास कार्याक्रमाची उदिष्टे
- रोजगार मिळवण्यासाठी आवश्यक कौशल्य अवगत करून घेणे.
- उदयोजकांकडून कौशल्याची मागणी अवगत करून घेणे.
- विविध लाभार्थांचा (विद्यार्थी, पालक, सामाजिक कार्यकर्ते, शासकीय अधिकारी व प्रशिक्षण संस्था) दृष्टीकोन समजावून घेणे.
- कर्मचारी कौशल्य बांधणीसाठीचे योग्य व पर्याप्त आराखडा तयार करणे

कौशल्य विकास कार्यक्रमाचे मनुष्यबळ आवश्यक असणारे विविध सेक्टर

कृषी / शेती	मॅन्युफॅक्चरींग (उत्पादन)
बँकींग	कृषी उद्योग
अटोमोबाईल	औषधनिर्माण
सेवा क्षेत्र	.आय.टी क्षेत्र
सहकार	.मार्केटींग
बांधकाम	.अभियांत्रिकी
सॉफ्ट स्किल	इतर क्षेत्र

- वरील प्रत्येक क्षेत्रातील मनुष्यबळ प्रशिक्षण देताना जिल्हयातील सध्या मागणी असणा-या उद्योगाची तालुकानिहाय माहिती खालील प्रमाणे आहे.
- कोल्हापूर जिल्हयातील तालुकानिहाय व्यवसायाची संधी खालील प्रमाणे

अंनं.	तालुक्याचे नाव	तालुक्यातील गावांची संख्या	व्यवसाय संधी
१	आजरा	९९	रेशीम उत्पादन, (तुती लागवड), काजू लागवड व प्रक्रिया, भात प्रक्रिया, नाचणी प्रक्रिया, (नाचणी, बिस्कटे, पापड), बटाटा प्रक्रिया, मधुमक्षिका पालन, इमू पालन, वराह पालन, गांडूळ खत उत्पादन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.

२	चंदगड	१५७	भातप्रक्रिया, काजू लागवड व प्रक्रिया, रेशीम उत्पादन, मधुमक्षिका पालन व प्रक्रिया, इमू पालन, वराह पालन, बटाटा प्रक्रिया, गांडूळ खत उत्पादन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.
३	भुदरगड	११७	'मधुमक्षिकापालन व प्रक्रिया, मेंढी पालन, इमू पालन, गांडूळ खत उत्पादन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.
४	गडहिगलज	९३	शाबुदाणा लागवड, काजू लागवड व प्रक्रिया, मिरची व मसाला उत्पादन, पशुव पोल्ट्री खाद्य, इमू पालन, रेशीम उत्पादन, मधुमक्षिका पालन व प्रक्रिया, गांडूळ खत उत्पादन, फळ रसवंतीगृह, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.

५	गगनबावडा	३९	आंबा लागवड, औषधी वनस्पती लागवड व प्रक्रिया, इमू पालन, दूधव्यवसाय, गांडूळ खत उत्पादन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.
६	कागल	८६	भातप्रक्रिया, गूळ व काकवी उत्पादन, लोकर उत्पादन, गालिचे/घोंगडी उत्पादन, शेळी/मेंढी पालन, इमू पालन, चांदीचे दागिने, दुग्ध व्यवसाय, कापशी चप्पल, गांडूळ खत उत्पादन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.
७	करवीर	१२५	गूळ व काकवी उत्पादन, शेळी/मेंढी पालन, फरसाण/मिठाई, इमू पालन, कोल्हापूर चप्पल, गांडूळ खत उत्पादन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.

८.	हातकणंगले	५८	कडूलिंब लागवड, भाजीपाला लागवड व प्रक्रिया, चांदीचे दागिने, मधुमक्षिका पालन, गांडुळ खत/सेंद्रिय खत निर्मिती, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.
९	पन्हाळा	१३०	भातप्रक्रिया, पर्यटन, मधुमक्षिका पालन प्रक्रिया, दुग्ध व्यवसाय, दुग्धजन्य पदार्थ, गूळ व काकवी उत्पादन, इमू पालन, गांडुळ खत, सेंद्रीय खत निर्मिती, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.
१०	राधानगरी	११४	केळी लागवड, गांडुळ खत, शेळी/मेंढी पालन, इमू पालन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.
११	शाहूवाडी	१४५	गांडुळ खत उत्पादन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.
१२	शिरोळ	५४	कडूलिंब लागवड, फूल लागवड, दुग्ध व्यवसाय, दुग्धजन्य पदार्थ (बासुंदी, खवा), कवठबर्फी, करदंड, उत्पादन, शेळी/मेंढी पालन, इमू पालन, गांडुळ खत उत्पादन, कापडी व कागदी पिशव्या तयार करणे.

- सध्या जिहयातिल सेक्टर निहाय प्रशिक्षीत करावयाचे मनुष्यबळ

अं नं	सेक्टरचे नाव	सर्व विभागांनी प्रशिक्षीत करावयाचे मनुष्यबळ
१.	उत्पादन क्षेत्र	४६२७९
२.	बँकिंग सेक्टर	७३५८
३.	अपंग बेरोजगार	१२०७५
४.	शेती	६४६४२
५.	कृषी उदयोग	७१७५०
६.	अटोमोबाइल	१३८९२
७.	औषधनिमाण	६६०
८.	सेवा क्षेत्र	५०५६५
९.	आय.टी.क्षेत्र	७४४
१०.	सहकार क्षेत्र	३४८३

अं नं	सेक्टरचे नाव	सर्व विभागांनी प्रशिक्षित करावयाचे मनुष्यबळ
११.	मार्केटींग क्षेत्र	३९३९४
१२.	बांधकाम क्षेत्र	१७४९
१३.	अभियांत्रिकी क्षेत्र	८७३८
१४.	सॉफ्ट स्किल	४०५८२
१५.	इतर क्षेत्र	७३११
	एकूण	३६८६३१

वरील प्रशिक्षणार्थीची गरज हि ज्या त्या क्षेत्रातिल सध्या कार्यरत असणारे **मनुष्यबळ** व स्कील गॅप अंदाजित २० ते २५ टक्के आवश्यक धरून घेतली आहे.

(यासाठी सामाजिक व आर्थिक समालोचन २०११ स्कील डेव्हलपमेंट सेल महाराष्ट्र राज्य यांचा आधार घेतलेला आहे.)

अं नं	प्रति बैच प्रशिक्षणार्थी	सर्व विभागांनी प्रशिक्षित करावयाचे मनुष्यबळ
१.	१०० प्रशिक्षणार्थी एक बैच	खर्च
	$१०० * २००$ $= २००००/-$ या प्रमाणे	१. प्रशिकाचे मानधन १५ दिवस * २ = १५०००/- दोन सत्रे २. स्टेशनरी प्रत्येकी १०/- = १०००/- ३. कीरकोळ खर्च विध्यार्थी हजेरी बुके डॉक्युमेंटरी खर्च = १०००/- ४. इतर अहवाल स्टेशनरी अॅडमिन = ३०००/- साहीत्य
.	एकूण	२०००००/-

अं न.	प्रशिक्षणाचे नाव	कालावधी	प्रशिनार्थी संख्या	बॅचेस	अंदाजित खर्च
1	दुग्ध व्यवसाय पदार्थ निर्मीती	10	1200	12	240000
2	बेसिक फोटोग्राफी व व्हिडीओग्राफी	15	600	6	120000
3	मोबाईल रिपेअरिंग	15	600	6	120000
4	प्लंबींग व सेनेटरी वर्कस	15	600	6	120000
5	बांबूपासून विविध हस्तकला वस्तू बनवणे	10	600	6	120000
6	टू व्हिलर सर्व्हीसिंग	30	600	3	240000
7	काजू प्रक्रिया	15	500	5	100000
8	मधुमक्षीका पालन	15	500	5	100000

अंन.	प्रशिक्षणाचे नाव	कालावधी	प्रशिंगार्थी संख्या	बॅचेस	अंदाजित खर्च
9	कॉम्युटर बेसिक डाटा ऑपरेटर	30	600	6	240000
10	ब्युटी पार्लर मॅनेजमेंट	30	600	6	240000
11	टी.व्ही. डीव्हीडी दुरुस्ती	30	600	6	240000
12	फॅशन डिझायनिंग मॅन	30	600	6	240000
13	फॅशन डिझायनिंग वूमन	30	600	6	240000
14	विवीध फळांचे जॅम जेली	15	600	6	120000
15	ऑफिस फाईल व स्टेशनरी तयार करणे	15	600	6	120000
16	टसर रेशीम संवर्धन	15	600	6	120000
17	सेद्रिय भाजीपाला उत्पादन	15	1200	12	240000
18	औषधी वनस्पती लागवड	30	600	6	240000

अंन	प्रशिक्षणाचे नाव	कालावधी	प्रशिनार्थी संख्या	बॅचेस	अंदाजित खर्च
19	रोपवाटीका निर्मीती	15	1200	12	240000
20	बांबू लागवड	15	1200	12	240000
21	बांधकाम गवंडी काम	30	1200	12	480000
22	इलेकटेशन (वायरमन)	30	600	6	240000
23	मोटर रिंवायडींग आर्मीचर	30	600	6	120000
24	वेलडर जॉयटींग	30	600	6	240000
25	सेट्रींग वर्क	30	1200	12	480000
26	इंस्टंट पिठे तयार करणे	15	600	6	120000
27	पॅकींग व लेबलींग	15	600	6	120000
28	फूड प्रोसेसिंग अँड बेकरी अँटम	15	600	6	120000
29	लाईट मोटार व्हेइकल ड्रायव्हिंग	30	300	3	120000

अंन	प्रशिक्षणाचे नाव	कालावधी	प्रशिनार्थी संख्या	बॅचेस	अंदाजित खर्च
30	गांडूळ खत निर्माती	15	600	6	120000
31	आर्युवेदीक औषधे तयार करणे	30	600	6	240000
	एकूण		21100		6080000

वरील सर्व प्रशिक्षणे कौशल्य विकास कार्यक्रमातून देण्याचे नियोजित आहे.या करीता जिल्हा नियोजन मंडळाकडून निधी उपलब्ध होणार आहे.

धन्यवाद!